

88. DGBD: Toeslagenproblematiek

Verantwoordelijk DG/directie	DGBD/ Directie UHB en Toeslagen voor het uitvoeringsproces, DGFZ/DB/FRI voor de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir)
Omschrijving inhoud	Toeslagen zijn inkomensafhankelijke tegemoetkomingen van het Rijk in bepaalde kosten van burgers: het huren van een woning (huurtoeslag), het betalen van premie ziektekostenverzekering (zorgtoeslag), onderhouden van kinderen (kindgebonden budget) en de opvang van kinderen van werkende ouders (kinderopvangtoeslag). De Awir bevat de regels over de in aanmerking te nemen draagkracht van de burger. Draagkracht wordt op huishoudniveau vastgesteld (fiscale inkomen van de burger + zijn eventuele partner). Awir geeft ook regels over de aanvraag-, bevoorschotting en toekenningprocedure. De Belastingdienst/Toeslagen is belast met de uitvoering. De Wet op de huurtoeslag (BZK), Wet op de zorgtoeslag (VWS), Wet op het kindgebonden budget (SZW) en de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (SZW) bevatten de regels die bepalen wanneer er aanspraak is op een toeslag en tot welk bedrag. Kenmerkend voor het uitvoeringsproces van toeslagen is dat wordt aangesloten bij de actuele omstandigheden van de burger. Mensen krijgen lopende het toeslagjaar een voorschot in maandelijks termijnen uitgekeerd, gebaseerd op een schatting van hun inkomen in dat jaar. Na afloop van het jaar wordt aan de hand van het fiscale inkomensgegeven + de overige relevante grondslagen het recht op toeslag vastgesteld. Als dan blijkt dat een te hoog voorschot is verstrekt wordt er teruggevorderd. Bij een te laag voorschot vindt een nabetaling plaats. Hoewel BD/Toeslagen verschillende maatregelen heeft genomen om nabetalingen en met name terugvorderingen zoveel mogelijk terug te dringen (zie hierna), is dit eigen aan de Toeslagensystematiek. Dit blijft een constant aandachtspunt van de Staten-Generaal.
Krachtenveld	SZW, BZK en VWS zijn beleidsverantwoordelijk voor de verschillende toeslagenwetten. De staatssecretaris van FIN is verantwoordelijk voor het uitvoeringsproces van die toeslagwetten en voor de Awir, de kaderwet die geldt voor de toeslagen. SZW is eerstverantwoordelijk voor het onderwerp inkomensafhankelijke regelingen als zodanig. Ongeveer 6 miljoen huishoudens ontvangen één of meer toeslagen. Hiermee was in 2016 een totaalbedrag gemoeid van € 11,5 miljard. Dit programmagedeelte staat op de begroting bij de toeslagdepartementen.
Behandeling	Meest actuele onderwerp op dit moment is een nieuw systeem van directe financiering van kinderopvanginstellingen uitgevoerd door DUO, waar SZW op dit moment aan werkt. Inwerkingtreding 2020. De vraag is of deze termijn gehaald kan worden. De kinderopvangtoeslag bij de Belastingdienst zal daardoor op termijn verdwijnen.
Ambtelijke beleidsopvattingen	Aandachtspunt blijft het probleem van de terugvorderingproblematiek die voortvloeit uit de systematiek van voorschotverlening en vaststelling achteraf. Meestal heeft de terugvordering als oorzaak dat de burger zijn inkomen te laag schat of vergeet inkomenswijzigingen door te geven. Belastingdienst/Toeslagen gebruikt sinds vorig jaar een andere systematiek bij het massaal automatisch continueren van voorschotten.

	Door gebruik te maken van bij de Belastingdienst reeds bekende inkomensgegevens wordt in daartoe aanleiding gevende gevallen het door de burger geschatte inkomen proactief bijgesteld. Toeslagen is de laatste jaren in rustiger vaarwater gekomen. De Belastingdienst acteert proactief naar de burger aan de voorkant van het voorschotproces. De Nationale Ombudsman blijft aandacht vragen voor burgers die in de knel komen als gevolg van hoge terugvorderingen. Vaak betreft het hier zaken van een aantal jaren geleden.
--	---